

550 aastat Grünwaldi lahingust

15. juulil 1410 saavutasid slaavi rahvad ja leedulased Grünwaldi all (niisugust nime kandis poola küla) suure võidu saksa anastajate, nn. penirüütlike üle, mis võttis viimastelt isu slaavi maid rünnata.

Võit Grünwaldi all on südamelähedane ja kallis kõigile rahu armastavatele rahvastele kui progressiivsete jõudude võit ülbete agressorite üle.

550 aastat tagasi kohtusid Grünwaldi lahinguväljal ristirüütlistest anastajad, kes ihkasid uusi maid idas, ja poola-leedu-vene väed, kes olid ühinenud, et anda vastulöökk oma kõige õelamale vaenlasele. Saksa ajaloolased on püüdnud vähendada selle võidu tähtsust. Poola ajaloolaste poolt Sveitsi ja Viini arhiivides leitud andmed kõnelevad aga sellest, et Grünwaldi (Tannenbergi) lahingus olid vastamisi ligi 25 000 ristirüütlit ja rohkem kui 32 000-pealine poola-leedu-vene sõjavägi.

Grünwaldi alla tulnud sakslased saatsid ülbe väljakutse Poola kuningale Wladyslaw Jagailole. Nad olid nii kindlad oma üleolekus, et vedasid vooris kaasas vaate veiniga oma võidu pühitsemiseks ja suurel hulgal ahelaid vangide jaoks.

Kuid penirüütlik eksisid rängalt. Vastane oli tugevam mitte ainult arvulise üleoleku, vaid ka uue lahingutaktika tõttu, mida feodaalses Euroopas ei tuntud. Grünwaldi lahingus kasutati seda esmakordselt. Eriti paistsid tapluses silma Smolenski polgud, kes kuulusid Leedu väe koosseisu. Nagu kroonik kirjutab, «pälvivad nad surematu

kuulsuse». Tohututest kaotustest hoolimata panid Smolenski polgud vastu kõige raskemal momendil.

Venelaste ja esmajärjekorras smolensklaste sangarlus ning mehisus päästsid poola-leedu-vene ühiseväe ning võimaldasid sellel koguni pealetungile üle minna. Venelaste, poolakate, tšehhide ja leedulaste survel löi ristirüütlike vägi vankuma ja põgenes.

Hiljem püstitati lahinguväljale «hingede päästmiseks» ausammas 18 000 langenud ristirüütlike. XIX ja XX sajandi vahetusel võtsid sakslased, et poola rahvustraditsioone kahjustada, pealdise ühef mälestussambal, nagu oleks see püstitatud ordu suurmeistri Ulrichi auks. Kuid see hilinenud vale ei suutnud varjata fakti, et Teutooni ordu sai rängalt lüüa.

Euroopa progressiivsed jõud teritasid slaavi rahvaste võitu Grünwaldi all. Tšehhi rahvuskangelane Jan Hus kirjutab Poola kuningale: «Üksmeele (ühtsuse, s. o. poolakate, leedulaste, venelaste, tšehhide ja tatarlaste ühendatud jõudude) võit väärrib ülimat kiitust... Kus on nüüd saksa mõõgad? Kus on rauaga kaetud ratsud? Kus on need reivid, millele loodeti? Muidugi on see kõik hävitatud...»

Asjatult vedas ordu suurmeister järelvooris kaasa ahelaid vangide jaoks. Ta langes ise võitlustandril. Veel häbiväärsem oli saksa penirüütlike järeltulija arulageda Hitleri lõpp, kes saatis moonavooris medaleid ja riste «Moskva vallutamise eest». Rahu jõud ja rahvaste ühtsus võitluses agressiooni vastu on võitmatud. Nendele, kes julgeksid valla päästa uue sõja, antakse purustav löök. Nüüdisaegsetel revanšistidel Lääne-Saksamaal maksaks järele mõelda ajaloo õppetundide üle.

B. RUKOL,
ajalookandidaat